

Plan- og bygningsetaten
Postboks 364 Sentrum
0102 OSLO

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
23/453 - 17

Saksbehandler:
Jan Olav Nybo

Dato: 22.12.2023

Småbåtutvalgets høringsuttalelse til kommuneplanens arealdel

Småbåtutvalget (SBU) viser til høring av kommuneplanens arealdel. SBU er et rådgivende utvalg for byrådet og samarbeidsorgan mellom kommunen og de 19 båtforeningene som har havneplasser på kommunal grunn. SBU behandler alle typer saker som angår fritidsbåtlivet.

Småbåtutvalget ønsker generelt å fremme tiltak som skal bidra til å bedre befolkningens tilgang til fjorden, skape synergier mellom brukergrupper, legge til rette for båtdeling og styrke miljøarbeidet i fjorden.

Vi gir nedenfor konkrete innspill til båtlivets plass i arealdelen.

Oppsummering

- Byens attraktivitet vil kunne økes med sameksistens mellom parker, kyststier, sjøbad/-badstuer, ro/padling/brett, fritidsbåter, småbåthavner, uteplasser, paviljonger, spisesteder og restauranter.
- Områdereguleringen for Skøyen fjerner byens største båtopplag, 120 båtplasser i vannet og viktig infrastruktur for vedlikehold av båt. Arealdelen må kunne identifisere erstatningsareal for disse formålene og oppfylle rekkefølgebestemmelsene. Bystyrets vedtak om at båtopplaget skal erstattes av helårsplasser i sjøen (boblehavn) er for mange typer fritidsbåter ikke et reelt alternativ.
- Planutkastet anerkjenner at sjøen er en viktig del av et variert friluftsliv for byens innbyggere, men peker ikke på grep for å bevare og styrke befolkningens tilgang til fjorden.
- Det er viktig at det legges opp til å fortsette arbeidet med å åpne sjøsiden for ulike typer aktiviteter. Dette kan enkelt kombineres med småbåthavner, båtdeling, kajaker og annen tilrettelegging for å komme seg ut på vannet.
- I utkastet til planbeskrivelse vies aktiv bruk av områder i tilknytning til sjø liten oppmerksomhet utover at det skal tilrettelegges for ulik grad av bading i sentrum «gjennom

avsetting av friluftsområder i sjø...» Utkastet har ikke konkrete grep for å sikre mangfoldig tilgang til sjøen.

- Friluftsliv på fjorden er i svært liten grad konkretisert. Dette til tross for at det skrives: «Rekreasjon, aktivitet og friluftsliv på fjorden, øyene og langs sjøfronten er et satsingsområde for Oslo kommune. Allmennhetens tilgang til fjorden skal bli bedre og rekreasjonsmulighetene på fjorden skal videreutvikles». Byens vekst og økt interesse for padling, flere badstuebåter/-flåter, båtdeling, elektrifisering av båter og behovet for å bedre miljøstatus i båtlivet nevnes ikke.
- Oslo trenger nye arealer for gjestehavner med sentrumsnær beliggenhet. Det bør bli enklere for tilreisende å komme sjøveien til hovedstaden med egen båt.

Revisjon av kommuneplanens arealdel av gir viktige føringer for hvordan byen skal utvikles de neste tiårene, rammer for arealbruk og hvilke mål som skal gis prioritet. Småbåtliv har alltid vært en viktig del av byens friluftsliv og det er viktig at småbåtene fortsatt får beholde sin plass langs fjorden i samspill med andre interesser.

Båt og sjø - lange historiske bånd

Oslo har historiske bånd som strekker seg langt i tid, hvor bosetting trolig har vært tuftet på gunstig beliggenhet mellom sjø og land.

Disse elementene danner også fundamentet i vikingtiden hvor Oslo var et av 3 bispesteder i Norge. St. Hallvard ble byens skytshelgen og preger fremdeles byvåpenet.

Oslo forble en markeds plass i middelalderen hvor båt, tilgang til sjø og fjord var en viktig del av eksistensgrunnlaget. Funn av båter på Sørenga viser at Oslo fortsatt var en maritim by. Størrelsen på båtene tilsier at de ble brukt både som handelsfartøy og stedsnær aktivitet i fjorden.

I dagens form er Oslo fortsatt preget av sin beliggenhet ved fjorden. Dette gir seg uttrykk ved kommersiell aktivitet med handel, transport og turisme sammen med lokale aktiviteter for rekreasjon, fiske, bading og båtliv. Oslos attraktivitet er koblet til mangfoldet av fritidssysler gjennom fire årstider på sjø og land. Undersøkelser viser at mer enn halvparten av befolkningen er i båt minst en gang i året. Økt interesse for kajakkpadling og tilgang til båtdelingstjenester har gitt flere tilgang til fjorden.

Fjordbyen

Oslo bystyre ga klart tilkjenne i fjordbyvedtaket i år 2000 at tilgang på sjø for sine innbyggere var en prioritert oppgave. Planen innebærer å frigjøre dagens arealer ut mot sjøen og benytte disse til framtidrettet byutvikling med bolig, rekreasjon og næring på en slik måte at byen åpnes mot fjorden. «En stor del av arealene som i dag benyttes til havnevirksomhet, vil bli utviklet til andre formål. På denne måten skal fjorden bringes inn som en del av byen og åpnes til glede for Oslos befolkning".

I andre byer over hele verden med tilgang til sjø, er fritidsbåter en attraktiv del av havnebildet som tiltrekker seg byens egne innbyggere og turister. Båthavner kombineres med restauranter, badeplasser og turstier hvor det ofte oppstår synergier mellom aktivitetene.

Frognerkilen med potensial for et mangfold av aktiviteter

Mer offensiv politikk for friluftsliv på sjøen

"Oslo kommune skal gjøre det enklere for folk å komme seg ut i Marka og ha tilgang til fjorden, og vil ta vare på friluftsinnteresser og naturverdier. Mens byen vokser skal vi heve kvaliteten på de grønne områdene og kysten, fjorden og øyene, og legge til rette for redusert støybelastning. Fjorden skal tas enda mer i bruk til friluftsliv og rekreasjon." (Kommuneplanens samfunnsdel, side 18).

Friluftsliv på fjorden er viktig for mange av Oslos innbyggere og gir økt livskvalitet og trivsel. Planen støtter dette og peker på friluftsliv på fjorden som viktig, men gir ingen nærmere beskrivelse av hvordan dette skal utvikles. Friluftsliv på fjorden omfatter både padling, seiling, småbåttbruk og annen rekreasjonsaktivitet.

Oslo kommune har en ambisjon om å legge til rette for båtdelingstjenester. Det er også konkrete mål og planer om å bedre miljøstatusen i og langs fjorden samt miljøavtrykket knyttet til bruk og vedlikehold av båter. SBU har engasjert seg på disse områdene og er innstilt på å bidra til at målene nås.

Områderegulering Skøyen

Reguleringsplanen for Skøyen ble i vedtatt av bystyret 27. september 2023. Planen sier at båttopplaget og de berørte småbått plassene må være sikret flyttet før rammetillatelse kan gis for bygging på disse arealene.

SBU har i brev til Byutviklingsutvalget 17.08.2023 (vår ref. 23/453-14, vedlagt), vedlagt beskrevet hva områdeplanen for Skøyen medfører for småbåttlivet i Oslo. Båttopplag på land om vinteren er en viktig forutsetning for mange typer båter, og helårs plasser i sjøen vil derfor ikke være et alternativ for mange. Båter som ligger i sjøen på vinteren er også avhengig av vedlikehold på land. Et dårligere tilbud enn i dag vil gjøre at Oslofolk får dårligere tilgang til

fjorden - i strid med intensjonen i vedtatt politikk og kommuneplanen. Arealdelen må identifisere de områdene båttopplaget og småbåtplassene skal flyttes til, hvis ikke vil det forsinke utbyggingen på Skøyen.

Ljansbruket

SBU viser til at detaljregulering for Ljansbruket var på høring i 2020, og SBU støttet i brev 29.10.23 forslag om småbåthavn (vår ref. 20/02288-6, vedlagt), men tok til orde for noen justeringer av planforslaget, bla. å vri bryggene slik at de peker nordover langs langs i stedet for vestover og ut i sjøen. I et nytt brev til PBE 12.05.21 understreket vi behovet for å etablere nye båtplasser ved Ljansbruket (vår ref. 21/01824-7, vedlagt). Vi gjentok også at båthavn her kan gjøres billigere ved å legge bryggene parallelt med land. Vi pekte videre på at realisering av prosjektet bør skje i tett samarbeid med Oppegård båtforening (OBF) som allerede har båthavn i området. SBU tok også til orde for parkeringsplasser nær båthavna, båttopplag på land samt utsettsrampe for småbåter. Ny båthavn bør legge til rette for miljøvennlige løsninger og båtdeling/elbåter.

Sørenga småbåthavn, som kan gi 70 nye båtplasser, må også legges inn i det digitale kartet som følger planutkastet.

SBU's forslag til tiltak:

- Det må stilles krav til sambruk av arealene i og rundt småbåthavner, slik at disse bidrar til å gi flere tilgang til fjorden.
- Kommunen må lage en forpliktende plan for å erstatte båtplasser og opplagsplasser fra Skøyen med nye alternativ. Planen må ta hensyn til at båter må opp for vedlikehold minst én gang i året.
- Tømmestasjoner for septik fra småbåter må inn i planen. Disse bør legges til etablerte småbåthavner og kobles til kommunalt avløp.
- Kommunen må sammen med båtforeningene og private eiere legge til rette for elektriske båter og båtdelingsløsninger i dagens småbåthavner.
- Når nye områder langs fjorden blir tilgjengelig må alle former for friluftsliv vurderes for ny disponering av arealene. Både anlegg for utleie/deling av kajakk og padlebrett, gjestehavner, båtdelingstjenester, småbåthavner, infrastruktur for lading av båt og tømning av septik er eksempler på disponering som fremmer friluftsliv og bedre miljø. Dette gjelder både Filipstad og Vippetangen ved eventuell flytting og samlokalisering av fergeterminalene, samt Grønlikaia som nå er under utvikling.
- Frognerkilen og Bestumkilen er områder hvor det kan legges til rette for sameksistens mellom ulike typer aktiviteter i strandsonen og på fjorden. Flere aktiviteter samlet kan skape synergier og utvikle områdene til attraktive maritime destinasjoner.
- Det må slås fast at Ljansbruket småbåthavn skal realiseres, men den må tilpasses lokale forhold og utformes slik at lokalmiljøet sikres tilgang til fjorden.
- Sørenga småbåthavn må inn på kartet.
- Bestemmelsenes punkt 35.7 bør tydeliggjøre ambisjonene Oslo har for en bedre miljøstandard og bidra til å gi flere mulighet til å utøve aktivt friluftsliv på sjøen.

- Det bør knyttes egne bestemmelser til reguleringsformålet småbåthavn, bl.a. at allmennhetens tilgang skal sikres, at havnene skal oppfylle bestemte miljøkrav (opplegg for kildesortering av avfall, tilfredsstillende rensing av spillvann ved båtvaske, mulighet for tømming av septik) og at det innenfor de regulerte områdene skal være tilgang til å utnytte arealene bedre gjennom fortetting uten omfattende søknadsprosedyrer.

De tiltakene vi foreslår vil bidra til at planens ambisjon realiseres:

«Fjorden er en del av natur- og rekreasjonsområdene i Oslo, og er det nærmeste store friluftslivsområdet for store deler av byens befolkning. Rekreasjon, aktivitet og friluftsliv på fjorden, øyene og langs sjøfronten er et satsingsområde for Oslo kommune. Allmennhetens tilgang til fjorden skal bli bedre og rekreasjonsmulighetene på fjorden skal videreutvikles».

SBU viser ellers til vår ferske rapport «Tilrettelegging for småbåter i Oslo», som gir den nyeste oppdateringen når det gjelder båtliv, tilgjengelige båthavner og opplagsplasser samt potensial for nye båthavner og opplag (vedlagt).

Vennlig hilsen

Lasse Kristiansen
leder Småbåtutvalget

Jan Olav Nybo
sekretær Småbåtutvalget

Vedlegg

23-453-14

20-02288-6 Småbåtutvalgets merknader til detaljregulering for Ljansbruket; småbåthavn, turv 4051776_5_1

21-01824-7 Innspill til arbeidet med detaljregulering for Ljansbruket_ Småbåthavn, turveg, 4433438_5_1

Tilrettelegging for småbåter i Oslo 13.12. - ferdig rapport